

EIRA PÄTTIKANGAS

Talvella päivät ovat pitkiä

Karisto
Hämeenlinna

© Eira Pättikangas ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-39272-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

Auringon nousus mäjen syrijäs
on taloo kellahtava.
Siellä se asusteli poijan heila,
oli hiukan herrahtava.

Aurinko nousoo irästä,
on omalla kulumallansa.
Se on niin harvoon, ku poijat nousoo
omalta sijaltansa.

Irästä se aurinko nousoo
ja lännelle ruskootteloo.
Eikä se poika sitä flikkaa ota,
vaikka se uskotteloo.

Kansanlaulu

Kulorastas

Muuttokuorma

Kärryjen körötellessä turruttavaa ja turhauttavaa tahtiaan Laima pusersi tiukasti sylissään olevaa käsilaukkua. Siellä olivat rahat, eikä niitä ihan vähän ollut, vaikka yllättävästi oli jo päässyt hupenemaan. Kaksi yötä hänen oli täytynyt nukkua pussi kainalossa, mutta niin pian kuin mahdollista hän tallettaisi setelit uuden kotikuntansa pankkiin. Jo tuntikausia hän oli ollut varma, ettei kestäisi ainuttakaan tolpanväliä, eikä ollut uskoa väsymyksestä kirveleviä silmiään, kun kirkko tapuleineen vihdoin viimein tuli näkyviin. Matkantekoa tuntui jatkuneen ikuisuudesta toiseen ja senmukainen oli ollut etukäteen peritty maksukin. Työrattaiden pyörien körötellessä maantien kuopasta toiseen hän oli saanut niellä hiekan tomuja enemmän kuin ihmisen sisuskalut kunnialla sietivät. Hän oli myös kastunut rakeita nakkelevassa ukkoskuurossa, saanut nousta talsimaan ylämäkiä ja odotella ajopojan hoidellessa ja lepuuttaessa hevosta. Edellisen yön

hän oli viettänyt jonkun naisen kanssa kestikievarin yhteisessä, tunkkaisessa kamarissa kuunnellen tuvan meteliä ja siellä viipyvien teennäisiä vitsejä, joille olivat kuorossa nauraa röhöttäneet. Vieras nainenkin oli välillä kihertänyt, vaikka oli vanha kuin Raamatun Saara, joka myös oli turhaan naureskellut. Lisäksi nainen oli sinnikkäästi yrittänyt udella Laiman yksityisiä asioita, ennen kuin viimein vihdoin oli ruvennut niin kuorsaamaan, että ääni lähes ylitti tuvasta kuuluvan mekkalan.

Keväästä asti Laima oli etsinyt ja kysellyt kaupungista kyytiä, jolla saisi tavarat kulkeutumaan, mutta se oli osoittautunut yllättävän vaikeaksi. Maalaisukkoja vakkoineen ja akkoineen vieraili kaupungissa, mutta heidän kärryilleen ei muuttokuorma mahtunut. Talojen isännillä oli isommat rattaat, mutta lähtiessään he lastasivat ne täyteen säkkejä ja äkeitä. Eikä kukaan heistä välttämättä lähtenyt oikeaan suuntaan, saati ainakaan Laiman määränpäähän asti. Lopulta eräs kaupungin kauppiasta oli väsynyt hänen jatkuviin kyselyihinsä ja lähettänyt renkipoikansa matkaan hävytöntä kiskurihintaa vastaan. Kyytiä maksaessaan hän oli päättänyt, että jos joskus kaupungissa kävisi, sen liikkeen ovensaranoita hän ei kuluttaisi. Sitä paitsi kuskipojalta oli heti livahtanut tieto, miten kauppias oli paluumatkalle pannut tälle hoidettaviksi

ison joukon omia asioitaan. Porvarit osasivat, eikä Laima sitä ajatellessaan millään tavalla laskenut itseään siihen kastiin. Kyytiä etsiessä ja pähkäillessä kesä oli huvennut ja syksykin kulunut niin pitkälle, että kansakoulun pihalla, jonka he päiväsaikaan olivat sivuuttaneet, oli mekastanut kesälomalta pällannut lapsijoukko.

Viheltelevästä renkipojasta ei paljon juttuseuraksi ollut, joten tuntikausien aikana Laima oli ajatellut, mitä mieleen kulloinkin oli juolahtanut, joutessaan pohtinut etunimeäänkin. Kirkonkirjoissa luki arkisemmin Laimi, mutta täti oli halunnut käyttöön hienomman ja kaupunkiin paremmin sopivan muodon, joka ei heti antanut väärää vaikutelmaa kyökkipiistä. Myöhemmin oli ollut eräs, joka oli sanonut Laiman olevan nimensä mukainen onnen ja kohtalon jumalatar. Totisesti.

Omien asioidensa lisäksi Laima oli kerinnyt ajatella moneen kertaan, kuinka matkanteko voi olla näin vaivalloista ja näännyttävää, vaikka hiljattain oli uutisoitu jonkun rämöpään lentäneen tuosta vain Englannin kanaalin yli jollakin siipikonehärvelillä. Siivistä hän ei haaveillut, kunhan saisivat rautatien joskus valmiiksi näille kulmille asti. Hankkeesta koitui ihmisille oikeaa hyötyä toisin kuin siitä, jotta joku yksinään ja huvikseen liihotteli pilvien seassa. Miehellä tuskin oli ollut kanaa-

lin toiselle puolelle mitään tarpeellista asiaa ja jos olikin, kai sinne laiva kulki, kun vettä oli. Suorastaan raivostuttava oli myös lehtitieto siitä, kuinka jotkut ulkomaan tollot riitelivät keskenään, olivatko he löytäneet pohjoisnavan ja jos olivat, kumpi sen ensin näki. Laiman käsityksen mukaan mitään napaa ei ollut edes olemassa, tai jos jossakin lumen ja ikijään alla jokin näppylä piilotteli, mitä sitten? Navankaivelijat voisivat keskittää hankkeensa oikeisiin asioihin. Jos eivät parannettavaa likempää löytäneet, tulisivat tänne, panisivat tiet säälliseen kuntoon ja jatkuvasti asioihin sekaantuvan emämaan keisarin pysymään housuissaan.

Hevosta ohjastava poika nousi kävelemään tapulin eteen nousevaa ylämäkeä ja Laima teki kankein jaloin hänelle seuraa. Rattaiden tärinä oli puuduttanut takapuolen, ja kun tunto palaisi, särky olisi sitä luokkaa kuin istuinpaikkaa olisi miehissä ruoskittu. Eikä matkarasitus tuntunut yksin siinä, vaan kärryjen aiheuttama tärinä jatkui kävellessä, niin ettei käsilaukku tahtonut kainalossa pysyä. Hetken Laima arveli olevansa satavuotias, joka oli jyrän kyydissä yrittämässä apteekkiin viimeisiä rohtoja noutamaan. Mitähän voidetta hänen vaivaansa suosittelisivat, vai käskisivätkö turvautua terva- ja pikiöljyyn? Samassa hän muisti, ettei pitäjässä ollut apteekkia, vaan sitä vasta odotettiin kuten junara-

taa, sähkövaloa ja monta muuta asiaa. Jokin lääkevarasto oli jonkun hoidossa ja varmaan oli yhä olemassa kansanparantajia konsteineen. Eikä hän ollut älynnyt tuoda kaupungista edes yskänlääkettä.

Kirkkomäki ei ollut sekään matkan viimeinen nousu, joten Laima kapusi huokaisten kyytiin ja neuvoi uteliaana vilkuilevaa poikaa ajamaan eteenpäin. Ei tainnut kirkonseutu kummoiselta edes keskenkasvuisen kaupunkilaisen silmissä näyttää. Tosin kirkko ja tapuli olivat komeita rakennuksia, ainakin sellaisen mielestä, joka jotain ymmärsi. Kiviaita suojasi alueen rauhan ja rivi nuoria koi-juja oli istutettu antamaan vihreyttä, joka nyt oli ohi. Pitäjätupa ja pitkät kirkkotallit jäivät taakse, samoin riukuaidan takana oleva vaivaismakasiini, jonka kulmalta erkani toinen tie sillalle ja joen takana jatkuvalle maantielle. Sitä reittiä tänne oli talvisin tultu ikiajoista lähtien, jolloin tiestä ei ollut muuta merkkiä kuin puiden kylkiin veistetyt pilkat. Jotkut sanoivat kulkuyhteyden syntyneen, kun oli joukolla juostu karkuun päässeän sian perässä.

– Vieläkö sinne marinpäähän on pitkä matka? kysyi kyytipoika kyllästyneenä törmällä, jonka reunat olivat nähtävästi sianjuoksua aikaisemmin vierineen alas kohti jokea. Sinne tiekin vääntyi ja siellä oli uimaranta, missä Laima oli kesällä nähnyt lapsijoukon räpiköivän.

– Tupa on seuraavan töyrän päällä, ja ku saarahän kromehet tupahan, pääset lähtemähän takaasi. Mähän viisasin sen Isoonkylän taloon, josta kauppias on sulle yösijan järjestäny.

Laima kuunteli puhettaan hämmentyneenä; murteen mukana tulivat piilossa olleet muistot, joita ei nyt kerinnyt kertaila. Poika nyökkäsi vastaukseksi, mutta ilmeestä päätellen taisi muistella mäkiä, jotka hän joutuisi lepopaikkaan päästäkseen ajelemaan.

Perillä Laima oli totta tosiaan tyytyväinen, että oli kesällä viipynyt paikalla laittamassa sitä muuttokuntoon. Ne rahat eivät olleet menneet hukkaan. Jo keväällä tuvan ostettuaan hän oli etsinyt ja palkannut tekijämiehiä, jotka olivat korjanneet asumatomana olleen hirsirakennuksen, laudoittaneet ja maalanneet sen ulkoa. Maali ei ollut tavanomainen punamulta, vaan vaaleankeltainen, joka toi mieleen kaupungin rakennukset. – Liika herraskaanen färi näin tavalliseen tupahan, oli naapurina asuva mummo paheksunut, mutta Laiman mielestä pikkutalo näytti valoisalta. Remontin aikana hän oli tyhjentänyt huoneet kaikesta tarpeettomasta, jättänyt itselleen vanhat ja käyttökuntoiset huonekalut ja muutamia tavaroita, joita ei malttanut hävittää. Lopuksi hän oli siivonnut siivoamasta päästyään, tomua oli tietenkin taas ehtinyt kertyä, mutta ei siihen sentään tukehtunut.

Laima ei päästänyt poikaa lähtemään ennen kuin kaikki tavarat oli kannettu sisälle, rattailta kuljetetut huonekalut raahattu keittiön viereiseen tyhjään kamariin. Hevosen kadottua mäen alle hän viritti valkean hellaan, nouti vettä kaivosta ja laittoi kahvipannun tulelle. Täytyihän omaan tupaan muuttoa sen verran väsyneenäkin juhlia, ja kun hän vilkaisi ikkunasta, oli ensimmäinen vieras tulossa. – En ny olsi välttämätä tänä ehtoonä ketää kaivannu, Laima mutisi naapurin Fiinamummon köpötellessä portaita kohti. Laima hymyili muistaessaan, miten pojannaskalit kesällä tiedottivat naisen liikkeistä. – Poliisi on tulos, haisooko tää viinalle! kaikui kylällä naurunremakan säestämänä. Vaikka Fiina oli käynyt vanhemmille valittamassa, ei huutelijoiden suuta mikään tukkinut. Fiinalla oli Kanadassa tytär, jonka mummo oli kertonut silloin tällöin kirjoittavan ja joskus lähettävän vähän rahaa. Laima ei tiennyt hänen sukunimeään, kun oli kuullut puhuttavan vain mökin Fiinasta.

Heti ovensuussa vieras vilkaisi hellan suuntaan. – Näin klasista, ku mööpelikuorma tuli. En viittiny tänne heti tryykätä, ku ei musta enää oo kellekkää apua, tiellä vain olsin ollu, mummo selitti ja löysi tuolin, jonka ennen istahtamistaan siirsi hiukan kauemmaksi pöydästä.

Laima oli kesällä huomannut, miten uusi asukas kyläläisiä kiinnosti. Hän oli jo silloin tutustunut moneen, vaikka ei ollut yhteisiin rientoihin osallistunut ja uteluihinkin oli vastannut vain jotakin ympäripyöreää. – Laitoon kaffeen tulelle, pullaa ei oo, vain leipää ja voita kävääsin päivällä tienvierren puorista hakemas.

Mummo hivutti tuoliaan muutaman sentin lähemmäksi pöytää. – Kyllä mulle leipä hyvin kelepaa, ja ku viä on oikeen paakaran tekemää! Ei mulle koskaa nisua oo, jonsei joku lämpymäästä satu antamahan. Laima-neiti on tainnu siä kaupungis oppia makoosille, näin kovettuhun kuntohon paikan remonttterasit ja herrasväen kolehia tänne kärryystä kannettihin. Kaffetkupikki on näköjään kultareunaasia.

Mummo nousi ja meni kurkistamaan auki jääneestä ovesta kamarin puolelle. – Tuonne kamarihinko nuo jää, kas jottei niitä viety isoompahan kamarihin, johona pääsisivät viä enemmän oikeuksihinsa? Tälläsillä mööpeliillä se näyttääs pappilan salilta.

Laima ei vaivautunut selittämään, että tarvitsi sen tilan toiseen käyttöön.

Fiina palasi istumaan, odottamaan ja kertomaan kylän kuulumisia. – Jyrkäksehen on tullu uusi piika, se entinen oliki sellasta vähätöistä sorttia. Emäntä

siihen kuulemma hermostuu ja pani pois jo ennen määräaikaa. Tämä uusi on nuori ja niin nättiynen, jotta kuinkahan ne ilikee sitä navettahan komentaa, kuulemani mukahan sen pitää olla syntyjänsä täältä omasta pitäjästä. Ei se tehenny yhtää selekua, mistä tuli ja mitä on aikaasemmin tehenny, vaikka mä suorahan kysyyn. Mutta sehän on päivänselevää, jottei se olisi Jyrkäkseen navettapiiksi tullu, jos finimpää työtä olis muolla ollu.

Tässä pitäjässä oli Laimakin syntynyt, muisti kirkonkylän tienoot vuosien takaa, vaikka oli syrjemmällä asunut. Murteesta sen ihmiset arvasivat, vaikka ei hän ollut synnyinpaikastaan puhunut.

Lämpimäinen

Sateen heittelemät pisarat muodostivat noroja, jotka juoksivat ikkunoita alas yhtä vikkellästi kuin keväisten sulamisvesien täyttämät ojat kiirehtiessään kohti jokea. Pilvisen päivän hämäryys oli kuitenkin näkyvä muistutus syksyn ilmoista. Ikkunoiden sisäruudut pokineen oli riivitty kesäksi paikoiltaan ja kannettu jonnekin säilöön muutamaksi viikoksi. Silloin Sessi ei vielä ollut talossa, ja hän laskeskeli nyt mielessään, miten aikaa vievää ja työlästä oli pestä ja tilkitä talon kymmenet ikkunat talvea varten. Se tehtäisiin varmaan heti, kun ulkotyöt tulisivat valmiiksi.

Vaikka pihalla oli kolea sadepäivä, oli Jyrkkään tuvassa heinäpoudan kaltainen helle, koska kaikki kolme naista olivat häärineet leivontatyössä aamuaskareista lähtien. Renki-Juuno oli jäänyt lämmitämään uunia heidän ollessaan karjanhoidossa, ja silloin Sesilia olisi mielellään vaihtanut työtä hänen kanssaan. Mutta talon ainoa tytärkin joutui aamuin illoin osallistumaan navettatöihin, vain emäntä jät-

täytyi välillä tupaan. Jyrkkäässä oli iso lypsykarja ja tekemistä sen mukaan. Isäntää ei tietenkään nave-
tassa nähty, renkikin ani harvoin, talli hevosineen oli
miesten valtakuntaa. – Isoon taloon isäntä saa vain
viitata ja viheltää, sanoi Juuno vähän väliä, ja Sessi
haaveili jo muusta työstä, mitä ikinä se olisikin.

Leivänteko oli pantu alulle illalla, jolloin oli en-
nakoitu sadepäivän olevan tulossa. Taikina oli talon
mittapuun mukaan vähäinen, myöhemmin tehtä-
vät isot leipomukset tulisivat kestäämään pitkään.
Nyt tehtiin leivän lisäksi nisua ja Annukka etsi tar-
vikkeita kakkuun, jota tarjottaisiin ompeluseuran
kokoontuessa. Emäntä otti jäähtymässä olevan
leivän erilleen ja leikkasi lämpöisen pitkön päästä
aimo kimpaleen kääräisten molemmat paperiin.
– Käy sä Sessi viemäs tästä lämpymääsiä uurelle
krannille. Laima-neiti täytyy jollaki lailla toivottaa
tervetulluseksi tähän kylähän.

Sessi ihmetteli, mistä emännän neidittely juon-
tui. Yleensä kaikista puhuttiin täällä maalla vain
nimellä, poikkeuksena toki opettaja rouvineen, tie-
tenkin pappilan väki ja muutama muu arvohenki-
lö. Mutta täytyihän naisella, joka oli ostanut oman
asumuksen, olla varallisuutta. Hänen taustoistaan
ei tarkoin vielä tiedetty, kyläsuutari arveli, ettei ra-
hoja sentään mahdolltomasti sopinut olla, koska
neiti kaupungista lähti.

– Mä en olsi Laima-neirin sijas tänne asettunu! Mä olsin pysyny kaupungis ja nauttinu elämästä, ku sellaanen maharollisuus oli, Annukkakin sanoi ruvetessaan sekoittelemaan taikinaansa.

– Tänne neiti kumminki tuli, varmahan kaipas juurillensa, ku on näiltä main lähtöös. Tietysti se kuttutahan jouki ompeluseurahan, mutta kotiintukohon ny ensi rauhas.

– Eikö se oo vähä liika nuori sellaaes akkaan piiris könnäämähän? Annukka hymähti äidilleen.

Emäntä kääntyi moittiva ilme kasvoilla. – Ihminen ei oo koskaa liika nuori tai vanha hyvän harrastuksen pariin, vaikka sä ompeluseuraa yrmit niin, jotta välihin saan hävetä silimäni maalle! Opettajan frouva on usiampahan kertahan huomauttanu, jottei teirän tytärtä oo niis kokoontumisis näkyny, vaikka Nuorisoseuran touhuus tivihisti hääräälö.

Annukka sekoitteli taikinaa niin, että sitä roiskahatti pöydälle. – Mitäs pahaa siinä muka on, kerkiän mä ompeluseuroos myöhemmin kököttämähän niitä akkaan pitkäpiimääsiä juttuja kuuntelema! Haastanki neitiä meirän nuorempaan joukkohon, sillä saattaa hyvin olla uusia ajatuksia tuotavana!

– Ei se Laima enää mikää flikanhatikka oo, saattaa huirella jo kolomenkymmenen tietämis. Mikähän siinä on, jottei sellaanen tyrnevä ja jouki pikkuäveriäs nainen oo kaupungista miestä saanu?

– Jonsei sille oo niin vain kukaa kelevannu, epäili Annukka. – Ja mitä se miehellä tekiskää, itte saa elämästänsä ja rahoostansa määräällä?

– Pruukaa nuoret naiset miehelle jotaki käyttyyä tuota pikaa keksiä, sanoi emäntä, huomasi mitä oli möläyttännyt ja rupesi nopeasti puhumaan muuta.

– On siä sun Nuorisoseurasnas vissihin vakiintunusempaa väkiä kans, taloollisten poikiaki, hän myönsi.

– Joo ne joukaa ei ompeluseuroos aikaansa tuhu-laa, sanoi Annukka ja huokasi, mitä huokasikaan.

– Ota Sessi se laukkuryssältä ostettu paraplyy porstuan naulasta turvakes, koska siä aina vain nuon ropotteloo, emäntä havaitsi huolehtia Sessin mennessä ovella.

Sen verran vettä ropisi, että sateenvarjo hyvin oli tarpeen Sessin kävellessä raikkaasta ilmasta nauttien pihan yli. Juuno seisoj liiterin ovella lippalakki takaraivolle työnnettynä. Mies oli pitkä, komea ruskeasilmä ja kerinnyt tehdä itseään tykö. – Mihinkäs Sessi ny on menos, sopiskos sinne varijon alle toinenki? hän virnuili.

Sessi pitäisi varansa yhtä lailla hänen kuin muidenkin kanssa ja kiirehti askeleitaan. – Asialla täs vain kävääsen! heitti hän olkansa yli.

Maantien laidassa olivat hyvässä sovussa sekä työväenkauppa että yksityisen omistama liike.

Lähitienoilta löytyi lisää puoteja ja pitäjän kylissäkin oli omia kauppiaita. Tähän kirkon liepeille oli maalaistalojen katveeseen asettunut käsityöläisten lisäksi myös pieni tehdas. Kaiken kruununa ja ehkä peräti kasvun alkuunpanijana oli kunnan vanhin kansakoulu. Kävellessään Sessi silmäili maantien halkomaa kylää. Voisiko hän kotiutua tänne, löytää muutaman, jos ei ihan ystävää, ainakin hyvän tuttavan? Annukka oli mukava, kutsui usein mukaansa Nuorisoseuralle. Ainakaan vielä Sessi ei ollut sinne uskaltanut, eikä isäntäväki varmaan tykkäisi, jos hän tyttären seuraan liikaa lyöttäytyi.

Krapiksi kutsuttu Laima-neidin tupa oli laitimaisena ennen alavia jokiniittyjä, joita kohti maantie jyrkästi laskeutui. Sessi ei ollut vielä tavannut kylän uusinta asukasta, eikä kaikkia entisiääkään. Kaupungista tulleen neidin arveltiin olevan paitsi varoissaan, myös jotakin koulua käynyt ihminen. Tuskin hän maalaistalon piialle sanoisi muuta kuin päivää ja hyvästi, kai sentään kiitoksen emännälle vietäväksi. Sessi kiersi pihan painanteeseen muodostuneen pienen lammikon, ja porrashavujen puuttuessa hän pyyhki kengät heinikkoon. Rinteiden ja pihojen puut olivat lähes poikkeuksetta lehtipuita, synkeää kuusta ei täällä mielletty kotoisaksi pihapuuksi. Oravat juoksivat katoilla ja kiikkuivat koivujen oksilla, mutta missä mahtoivat pesiä?

Krapin eteisen kolmesta ovesta yksi oli levällään ja huoneesta kuului kolinaa. Sessi jätti sateenvarjon ulko-oven viereen, meni sitten kynnykselle toivottamaan hyvän päivän. Nainen ojentautui vanhojen huonekalujen keskeltä pyyhkäisten hikistä otsaa kädellään. Hänen esiliinansa näytti hiukan nuhraantuneelta ja nutturasta roikkui muutama irronnut suortuva. Ovelle asti hänestä huokui kadehdittava varmuus ja pärjäämisen tuntu. Sessi sanoi nimensä ja emännän terveiset lämpimäisiä ojentaessaan.

Neiti laittoi nyytin ikkunan edessä olevalle pöydälle. – Onko sulla kauhian kova kiirus? kysyi hän muutta mutkitta.

Koska neiti oli tullut kaupungista, Sessi oli odottanut häneltä muuta kuin tätä puheen arkista sävyä. – Kaikki on jo leivottu, eikä ny viä trenkää mennä lypsymä, jotta ei sunkaa mua aiva heti kaitava, vastasi hän epävarmasti.

Laima-neiti sipaisi taas otsaa ja työnsi nutturasta lähteneen karkulaisen korvan taakse. – En millää taharo saada tätä sivustavedettävää siirtymään seinän vierehen, tulisikko sä vähä heleppaamahan?

Fiina-mummo oli käynyt Jyrkkäessä ja kertonut Laima-neidin hienoista huonekaluista, mutta tässä kamarissa niitä ei näkynyt, kaikki huoneessa oleva oli tutun turvallista puusepän tekemää. Vanhan

raskastekoisen sängyn korkeassa takalaidassa säteili aurinko, ja yhdessä he saivat huonekalun neidin haluamaan paikkaan ilman että vastamaalattu lattia tärveltyi.

– Riisu takkis porstuahan ja tuu horviksi köökihin istumahan. Viritin äsköön kaffetvalakian ja ny on sitte tuoresta nisuaki, Laima-neiti kutsui.
– Muistaakseni täälä puhutahan aina nisusta.

Sessi nyökkäsi. Lämpimäispullaa ei ollut tarkoitettu tuojan syötäväksi, mutta yllättävä kutsu ilahdutti. Jyrkkään emännälle voi viivähtämisen hyvin selittää neidin auttamisella, olihan siihen muutama minuutti huvennut. Peräkkäin he menivät keittiöön, jossa neiti heti tottuneesti ryhtyi kahvinkeittoon.

– Kuulin, jotta sinäki oot hiljattaan tullu tähän kylähän, aloitti Laima-neiti, ja Sessin mieleen tuli heti Fiina. Olikohan mummo tiennyt myös muuta kertomisen arvoista?

– Mä en kauhiasti tykkää maalaastaloon töistä. Ne on niin raskahia, jotta ehtoosin oon ku piiskattu mato, Sessi havaitsi tunnustavansa ja toivoi, ettei Laima-neiti kertoisi asiaa eteenpäin.

– Mä en niiren töiren kans oo joutunu koskaa tekemisiin, mutta voin hyvin kuvitella, väsyyhän ihminen vähemmälläki, sanoi neiti nostaen pannun kantta, vaikka ei vesi sentään vielä kiehunut.

– Talavisin on vissihin köykääsempää, ku navetatöiren välis saa teherä käsitöitä, joista mä paremmin tykkään, kiirehti Sessi sanomaan.

Keittiön ovi oli auki viereiseen huoneeseen, jossa neidin kuulut huonekalut komeilivat. Kun kahvit oli juotu, neiti esitteli kamarinsa ja lopuksi vielä lähes tyhjän huoneen rakennuksen toisessa päässä.

– Tämän oon kokonansa varannu samalle työlle, jota kaupungis tein. En otaksu, jotta muuttuani kukaa pitää järiellisenä, ittestäni kuitenkin tuntuu, jotta oli muutoksen aika.

Tunne oli tuttu Sessille.

– Mulla oli kaupungis hyvällä paikalla pieni hatu- ja lakkikauppa, jonka periin, jatkoi neiti. – Tärin kuoltuaki tein itte kaiken myitävän, mutta puutiikin puolelle piti ottaa apuflikka. Sellaasena olin itteki aluuksi. On eri asia lyöökö sama täällä yhtään leiville, mutta oon varautunu siihen ja ainaki on mielenkiintoosta aijankulua tieros. Mua on aina kiinnostanu käsityöt ja afäärit.

Jotakin oli kaupungissa jäänyt häneltä myymätäkin, koska keskilattian isolla pöydällä oli muutamia näytteitä. Sessi arveli niiden olevan kallista käsityötä, joille ei ostajia täällä ylen määrin löytyisi. Ompelukoneen päällä sen sijaan lojui tuiki tavalinen miesten kesäinen lippalakki, mutta taitoa ja näppäryyttä senkin tekeminen vaati.

– Mulla on kaupungiis tuttuja kauppiahia, joka on luvannu ostaa multa lakit ja myirä etehenpäin. Ku saavat junansa tästäki kulkemahan, on heleppua lähärättää tavaraa mihinkä vain.

Varmaan Laima-neiti kertoi asioistaan, koska ne kuitenkin tulisivat tietoon, ja pitihän sanaa levittää, jos kauppa myös tässä aikoi edes vähän tehdä. Sessi rohkaistui ottamaan sinisen hatun pöydältä, ei sentään uskaltanut sovittaa sitä päähänsä, vaikka seinälle oli naulattu iso peili. Ihailtuaan päähinettä hetken hän pani sen varovasti takaisin. Hän omisti vain kesäisen olkihatun, muulloin oli turvauduttava paksuun villahuiviin, josta tuli mummomainen olo.

– Sä sanoot, jottet oikeen hyvin viihry nykyyses työsnäs. Mä taas, vaikka tykkään käsityöstä, en välitä ompelukonehesta. Et suinkaa sä sattumalta taira sitä käyttää?

Sessi kääntyi katsomaan seinän vieressä olevaa konetta, olihan hän sentään niitä nähnyt. – Mä en oo tuollaasehen koskaa sormenpäällänikää sattunu. Entises työpaikas tein tyttärien kapioota, mutta kaikki saumat tietysti neulottihin käsin. Frouva tuli yhtä mittaa tarkistamahan, jotta tikit oli aiva vieri vieres, se oikeen räknäs, jotta niitä oli saanu sentin sisälle kymmenen mahtumahan. Ei sunkaa kukaa ny, iekana vieköhön, rupia maata mennes

lakanan tikkiä niin tarkasti syynämähän, vai rupiaako? Siinä neulojes silimät vuoti ja päivät kuuluu aamusta ehtoo myöhille. Siihenki väsyy, mutta enemmän mä siitä työstä tykkäsin ku monesta muusta. Ja frouvan tyttäret pääsi hyvihin naimisiin, kaksooshäät pirettihin kesällä, eikä mua sitte enää siinä huussollis kukaa tarvinnu.

– Sitte sä tulit Jyrkäksehen, totesi Laima-neiti, joka oli kuunnellut tarkasti.

– Joo, mä tulin sitte tänne, sanoi Sessi hiljaa. – Mutta ny mua on aiva varmasti kaivattu, hän hahtui. Hänen edeltäjäänsä oli moittittu, eikä hänellä ollut varaa joutua samaan maineeseen.

– Jos sua huvittaa opetella konehella neulomahan, tuu vain joskus tänne harijoottelemahan. Varsinki pitkiä, suorja saumoja sillä tikkaa siististi ja nopeaa, neiti tarjosi yllättäen tilaisuutta.

Illat kuuluivat melko tarkkaan talon työssä, mutta sunnuntaisin oli hiukan myös vapaa-aikaa. – Jos siitä ei oo neirille pahaa häiriötä, mä voin joskus kokeella ja vaikka yrittää teherä jotaki heleppua pikkusisarilleni. Mullon niitä kaksi ja ne aina riemastuu vaikka uuresta kaarista.